

Motion

1983/84:1439

Lars Ahlmark

Lagstiftningen om cider, öl, vin och sprit

Cider

Den 17 maj 1749 bröt Carl Linneaus upp från Stenbrohult och färdades över Loshult till Sinclairsholm i Skåne. Han passerade Højene bro (Hönjebro) över Helge å och skriver:

Suräpplen Fl. 402 växte i stor myckenhet vid Glömminge (Glimminge) och kringliggande byar. De stodo nu präktige, täckte med vita blommor och gävo merendels årligen en myckenhet frukt men uppåtes mest av svinen, emedan lantman icke förstod använda dem till nytta, utom det att folket kokade någon del av äpplen med vatten och mjölk till välling. Det är skada, att ingen här förstår pressa äpplemust och därav tillreda cider, en så härlig dryck, som närmast går upp emot vin och som här lätteligen kunde fås till största myckenhet.

Carl Fries gör i Den svenska södern reflexionen:

Detta sades under frihetstiden. På tvåhundra år har vi åstadkommit en hel del — bl. a. att i folknykterhetens namn avskaffa friheten på just denna punkt. Nu vore det synd om den göingebonde som hittade på att tillverka och sälja en så härlig dryck. Vildäpplena får ruttna i hagarna som förr.

Cider tillverkas av äpplen och päron. Dess alkoholstyrka och användning som måltidsdryck gör den närmast jämförbar med öl. Trots detta klassificeras cider med en alkoholhalt överstigande 1,8 viktprocent som vin, med därav följande konsekvenser i fråga om beskattning samt möjligheter till försäljning och servering.

I Sverige produceras frukt av hög klass. Emellertid innebär s. k. goda fruktår att en icke obetydlig överproduktion sker, bl. a. med hänsyn till att en stor del av det svenska konsumtionsbehovet täcks av import. Detta innebär att det under år med stor svensk skörd är svårt att avsätta hela produktionen.

Tillverkning av cider skulle innebära att de svenska odlarna kunde räkna med en stabil avsättning av en del av skörden. Samtidigt skulle konsumenterna få tillgång till en på svenska råvaror baserad dryck. Vidare innebär en cidertillverkning inom landet en indirekt stimulans till äppleodling och minskar därmed importbehovet de år tillgången på utländska äpplen är svag och priset högt.

Naturligt vore att betrakta cider som en dryck av samma karaktär som öl. Cider med en viktprocent alkohol av högst 1,8 skulle därmed, liksom nu, hänföras till alkoholfria drycker och kunna fritt försälas. Den benämnes lämpligen lättcider. Överstiger alkoholhalten 1,8 men ej 2,8 viktpro-

cent, kallas drycken cider och får saluföras enligt samma regler som gäller för öl. Med alkoholhalt mellan 2,8 och 4,5 viktprocent blir drycken starkcider och får enbart tillhandahållas av systembolaget. Skatt skulle uttas med samma belopp som för lättöl, öl och starköl.

Eftersom en vidgad ciderkonsumtion snarast skulle gå ut över lättvin och starköl, och då cider är ett föga lämpligt berusningsmedel, innebär det här lagda förslaget positiva alkoholpolitiska konsekvenser utöver de redovisade fördelarna för näringen.

Öl

I proposition 1976/77:108 föreslogs att lagstiftningen inte längre skulle innehålla någon reglering av försäljningstiderna för detaljhandel med alkoholdrycker. Mellanölets slopande var motivet till att inte bibehålla de särskilda avskiljsåtgärder för öl som kvälls- och söndagsöppna butiker måste vidta.

Riksdagen avslog emellertid propositionen på denna punkt varför öl nu endast får försälas i butik på vardagar mellan kl. 8.00 och 20.00. I den nämnda propositionen uttalades som en målsättning i fråga om försäljning av alkoholhaltiga drycker att restriktionerna borde begränsas till sådana som av en bred allmänhet kan uppfattas som meningsfulla. Att följning av vanligt s. k. folköl ej får ske exempelvis på söndag eftermiddag uppfattas dock inte av allmänheten som meningsfullt. Den anförda regleringen av försäljningstider bör därför avskaffas.

Det bör ankomma på utskottet att utarbeta erforderlig lagtext.

Vin och sprit

Beskattningen av alkoholhaltiga drycker har dels ett nykterhetspolitiskt syfte, dels en funktion som inkomstkälla för staten. Bägge dessa motiv är väl underbyggda. Beskattningen bör däremot inte ha till uppgift att för drycker med samma alkoholhalt styra konsumtionen från en del av sortimentet till en annan. Nuvarande beskattning är dock så utformad att denna effekt uppkommer. Det beror på att skatten inte enbart är relaterad till alkoholstyrkan utan även till priset. Därmed blir skatten per gram alkohol mycket varierande även mellan drycker med samma alkoholhalt. Storkonsumenten, som normalt väljer billigare drycker, beskattas i realiteten lindrigare än den som väljer dyrare märken. Alkoholbeskattningen bör därför läggas om så att drycker med samma alkoholhalt belastas med samma skatt. Förändringen bör genomföras så att statens totala intäkter av alkoholbeskattningen ej påverkas.

I skatteutskottets betänkande 1983/84:7 förklarar sig utskottet inte berett att förorda den skatteskärpning på det billigare vin- och spritsortimentet som skulle följa på en omläggning från nuvarande principer till ett

system mer grundat på beskattning av alkoholhalten. Ur nykterhetspolitisk synvinkel måste dock en beskattning som grundar sig på alkoholhalten vara att förordas. En sådan bör därför införas.

Hemställan

Med stöd av ovanstående hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av lagstiftningen rörande drycker i syfte att underlätta tillverkning och försäljning av svensk cider,
2. att riksdagen beslutar upphäva 30 § lagen om handel med drycker samt 3 p. i dess övergångsbestämmelser vad avser försäljning av öl vardagar mellan kl. 8.00 och kl. 20.00,
3. att riksdagen av regeringen begär förslag till reviderad beskattning av vin och sprit i enlighet med vad som i motionen anförts.

Stockholm den 23 januari 1984

LARS AHLMARK (m)